

ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ
НА СЛОВАЧКА

СТРАТЕГИСКИТЕ
КОНЦЕПТИ НА НАТО

РЕЛЕВАНТНОСТА НА
СУН ЦУ ДЕНЕС

АРМИСКИ
ПЕТОБОЈ

ШТИТ

Број 114
Април 2019

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Свечено одбележан Денот на
Полкот за специјални операции

**25 ГОДИНИ СИЛИ ЗА
СПЕЦИЈАЛНИ ОПЕРАЦИИ**

консултации

напредокот во последните 16 месеци е огромен, иако во првиот момент планот за реформи во одбраната и членството во НАТО изгледале преамбициозни. „Стратегскиот одбранбен преглед и реформите во одбраната се веќе во фаза на имплементација, амбицијата за зачленување во НАТО се реализира, а Протоколот за пристапување веќе се ратификува во земјите-членки” – потенцираше Купер. Таа најави и скорешно потпишување на нов Договор за билатерална соработка во одбраната меѓу САД и Република Северна Македонија.

Двете делегации разменија информации за безбедносната ситуација во регионот, за идните планови за засилување на сите елементи на билатералната соработка во одбранбеното планирање, за трансформацијата на Министерството и Армијата, за плановите за модернизација и опремување на Армијата, како и за можностите за поддршка од страна на САД во нови обуки, заеднички вежби и учество на припадниците на Армијата во НАТО операции.

содржина

ШТИТ ■ година XI ■ број 114 ■ април 2019

Инфо Стратешкото партнерство со САД продолжува	5
Инфо „Перспективите на македонското членство во НАТО”	7
Нато-армии Вооружените сили на Словачка	10
НАТО Стратегиските концепти на НАТО	12
На прва линија Русија и балтичките држави – „тврда” и „мека” моќ како компоненти на енергетската дипломатија	14
Едукација Главна планирачка конференција за вежбата „Joint Reaction 19”	18
Едукација Релевантноста на Сун Цу денес	21
24 часа Свечена заклетва на 37. генерација војници на доброволно служење во Армијата	24
24 часа Армиски петобој	28
Вооружување „Hawk 200”	32
Средби Средба со генерал-мајорот во пензија Зоран Димов	34
Глобал Забрана за нуклеарните оружја	42
Низ историјата Гаѓање со контрамарш – револуционерен воен пронајдок од XVI век	45

Хуманоста, пред сè

Преку написите во „Штит“ се стремиме објективно да информираме за повеќето настани кои се случуваат во касарните, на вежбите, да информираме за тековните збиднувања во нашата држава кои се однесуваат на одбранбениот сектор, да пишуваме за меѓународната соработка, средбите и активностите на раководниот персонал на чело со министерката за одбрана и началникот на Генералштабот, особено во врска со последните настани во врска со активностите во рамките на идното членство во НАТО и во ЕУ. Ги информираме читателите за најсовремените видови оружја, објавуваме анализи и написи на определена тема итн. Се наоѓа простор и за разговор со видни личности, но и полесни и забавни теми, промоција на книга, филм со воена содржина... Овој уводник им го посветувам на соработниците кои со своите написи не забораваат да не информираат и да не потсетат на хуманата димензија на воениот позив. Имавме написи за ангажманот на Армијата при поплавите кои ја погодија нашата држава пред неколку години, кога припадниците на Армијата беа меѓу првите кои со опрема и персонал излегоа на терен и се справуваа со последиците од наводената вода. Со денови и недели по несреќата припадниците на Армијата му помагаа на населението во отстранување на последиците од несреќата. Пишувавме за акциите за гаснење на големите шумски пожари во кои учествуваа и припадниците на Армијата и за поддршката на полицијата во справувањето со мигрантската криза. Пишувавме за ангажманот на припадниците на Воздухопловната бригада, кои со своите воздухоплови ги доставуваа

неопходните продукти до жителите на селата кои беа заевани во зимскиот период. Во овој број во текстот за свечениот чин на војничката заклетва беше споменато дека носењето на униформата на Армијата е гордост и привилегија но, исто така, и одговорност, хуманост и пожртвуваност, потсетувајќи не на тешката автобуска несреќа кај селото Ласкарци, кога четворица војници на Армијата, самоиницијативно, применувајќи ги стекнатите вештини и знаења, со храброст и лично залагање, навремено укажаа помош при извлекување на настраданите. Одбележувањето на Денот на единицата подразбира и многубројни хуманитарни акции за кои информираме, како крводарителни и акции во донација на храна и друг вид неопходни продукти за социјално загрозуени семејства. Нашата соработничка од Куманово, во овој број, известува за хуманата акција на припадниците на 1. механизирани пешадиски баталјон и на припадниците на Здружената оперативна команда, кои собраа и донираа пакети со прехранбени и друг вид продукти за згрижувачко семејство. Во овој број таа информира и за благородната акција за пошумување на голите ридови над Куманово, каде рамо до рамо со граѓаните пошумуваа и припадниците на Армијата. Припадниците на Армијата со своите активности, постигнатите резултати и дела покажуваат дека се врвни професионалци, добро обучени и воено подготвени да се справуваат со безбедносните предизвици широм светот, но со своите дела покажуваат и дека имаат високи морални доблести, дека го сакаат својот народ и дека хуманоста им е пред сè.

д-р Жанет Ристоска

ШТИТ е магазин на Министерството за одбрана на Република Северна Македонија

Излегува од печат еднаш во месецот

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
Радмила Шекеринска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

Умит Реџеџи
(ликовно-графички и технички уредник),
Ксенија Митева
(лектор);
Кристина Илиевска
(новинар, фотографии)
Панде Димоска
(новинар)

Печати:
„ФЕНИКС ПРИНТ“
ДООЕЛ Кочани

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
www.mod.gov.mk;

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

Историја на конфликтите во Сауди

Историските корени на современата историја на Саудиска Арабија не враќаат во 1744 година кога лидерот на кланот Сауд и религиозниот шеик Мухамед Ибн Абд Ал-Вахаб со своите племенски заедници се простирале во областа Најд, денешен Ријада. Саудиска Арабија е една од земјите во која се развивале корените на исламот како религија. Последователните војни и конфликти помеѓу племенските водачи, Османлиската Империја и британските колонијални сили на Арапскиот Полуостров, го приморале лидерот на кланот Сауд да замине во Кувајт кон крајот на XIX век. Во текот на 1902 година Абд ал-Азис Ибн Сауд (Abd al-Aziz ibn Saud) ја реконсолидирал територијата на денешна Саудиска Арабија и се изборил за нејзината независност во 1932 година, прогласувајќи се себеси за крал. Саудиска Арабија како независна

Во древната историја Саудиска Арабија е позната под псевдонимот „пустинско царство“, па така од пустинско царство во периодот после Втората светска војна бидна една од најбогатите држави во светот благодарение на многубројните наоѓалишта на нафта

ска Арабија

Воените пилоти на Саудиска Арабија во текот на 16-18 јануари 1991 година извршиле повеќе од 7000 борбени летови во битки, најмногу во градот Рас Ал-Кхафи. Една недела после воздушната започнува копнената кампања од 24.02.1991 година, во која саудиските пешадиски единици, заедно со националната гарда и коалициските сили, успеваат да ги победат и да ги протераат ирачките трупи надвор од територијата на Кувајт

различните верски доктрини, но и поради хуманитарната одоносно невоена поддршка на Саудиска Арабија до Ирак за време на Ирачко-иранската војна од 1980-тите години. Владата на Саудиска Арабија во 1979 година доживува внатрешен државен конфликт и се бореше против JSM (Al-Jamaa al-Salafiyya al-Muhtasiba), салафистичка група која преоѓа во движење, која го практикувала исламското учење хизба. Ова движење ја окупирало големата џамија (Masjid al-Haram) во Мека, Саудиска Арабија, и со тоа иницира конфликт со тогашната влада. JSM е формирана во 1960 година во Медина од група на религиозни студенти кои биле убедени и верувале дека главните училишта на исламот треба да се исчистат од погрешните претпоставки за исламот како религија. Со устоличувањето на кралот Фаисал (Faisal) во 1964 година се појавуваат неколку политички движења кои го фаворизираат појавувањето на локалните гранки на исламитизмот. Една од нив била Саха, вахабистичко исламистичко движење во Саудиска

држава се формира преку обединување и консолидација на регионите Нејд и Хеџаз во заедничко обединето кралство. Абд ал-Азис Ибн Сауд, кој владеел помеѓу 1932 и 1953 година. По неговата смрт, редот на наследување е по машка линија, односно синови и внуци на Абд ал-Азис ал-Сауд. Неколку години подоцна „Сауд-Вахаби“ воената алијанса започнува со брзо и силно темпо да работи кон воведување на современа технологија и засилена меѓународна интеракција и соработка со странски развиени земји. Меѓународната политика на модернизација на Саудиска Арабија преку обновливите ресурси на нафта резултира со потпишување на билатералниот договор со САД во 1938 година.

Во Саудиска Арабија нема избрани јавни функционери, а владата не дозволува каква било форма на политичка опозиција. Државата е

организирана според вахабистичката гранка на сунитски ислам, а законот за шеријатот се спроведува на сите нивоа на општеството. Власта има можност да се предава од владејачките елити до различни верски учители и свештеници. Опстанокот на владејачката елита во голема мера зависи од жалбите на народот, контролите и правилната распределба на приходите добиени од домашната нафтена индустрија. Саудискиот најважен државен закон од 1992 година утврдува дека Куранот и суната го сочинуваат уставот на земјата. Кралот својата советодавна поддршка за добива преку Советодавниот совет кој се состои од 150 избрани политички функционери (Меџис ал-Шура). Саудиска Арабија од својата независност па досега има блиски билатерални односи со Соединетите Американски Држави. Саудиска Арабија има многу затегнати односи со Иран, поради

Арабија. Другата доминантна гранка која се појавила била „отфрлената“ неосалафистичка гранка, која била критична за моменталната состојба на вахабизмот. Оваа отфрлена гранка била идеолошка матрица за формирање на JSM. Студентите кои ја создале JSM биле инспирирани од учењето на Мухамед Насир ал-Дин ал-Албани, научник кој ги отфрлил сите учења за исламската јуриспруденција (студии и теории на исламското право) и промовирал директно потпирање на Куранот и Суна (нормативната традиција на толкување на пророкот Мухамед). JSM немала официјален лидер, но била раководена од консултативен совет, Мајлис ал-шура. JSM до 1976 година успеала да биде присутна во сите поголеми саудиски градови. Во 1960-тите години духовен лидер на групата бил Абд ал-Азиз бин Баз. По идеолошката фракционизација на групата, Јухајман

бин Мухамед бин Саиф Ал-Утаиби (нарекуван Џухајман) се појавил како лидер на останатите делови од движењето. Членовите на движењето биле главно млади момчиња од сиромашните социјални класи, повеќето дојдени од племенските заедници кои биле загроени од саудискиот процес на модернизација и вестернизација. Дел од членовите на движењето биле странски државјани, главно од Јемен. Во првите години од своето постоење, JSM се фокусираше исклучиво на моралните и верските реформи и немаше експлицитна политичка агенда. Буквалното толкување на верските текстови од страна на ова движење доведе до екстреман социјален конзервативизам и отфрлање на модернизацијата, а дел од интерпретациите на исламската традиција на групата предизвикаа силни критики од страна на религиозните научници во Медина, кои претходно беа сочувствителни кон JSM. Зголемените тензии со другите верски групи и

личности доведоа до фракционерство во JSM во 1977 година, при што останаа само најмладите и најрадикални членови, предводени од Џухајман. Името на Џухајман стана синоним за ова движење, а неговите следбеници се нарекуваа меѓусебно „браќа“. Рано утрото на 20 ноември 1979 година за време на утринската молитва, членовите на JSM ја окупирале голема џамија и ја проповедале својата порака до верниците. Новопрогласениот духовен лидер Махди бил близок пријател на Џухајман и член на JSM. Неговото верско учење се засновало дека тој е верски месија пратен од Мухамед со цел да го исчисти Арапскиот Полуостров од неверниците. Саудиските безбедносни сили реагирале на окупацијата со сила, но не биле во можност да ја вратат џамијата сè до 03.12.1979 година. Во текот на 04.12.1979 година, безбедносните сили на Саудиска Арабија со поддршка од американски и француски безбедносни сили успеваат

Во операцијата „Океански штит“ (Ocean Shield) во период 2009-2016 година Саудиска Арабија заедно со НАТО-коалицијата и уште неколку други држави успеваат да ги намалат нападите да ги намалат дури за 90 проценти. Во овој период во Саудиска Арабија владее Абдулах бин Абдулазис Ал Сауд (Abdullah bin Abdulaziz Al Saud)

да го разбијат движењето JSM. Бројот на жртви достигнува неколку стотици, како и многу повредени. Верскиот лидер Махди и лидерот на JSM Џухајман биле фатени на 02.12.1979 година. Од оние кои ја преживеаа опсадата од здружените безбедносни сили на Саудиска Арабија, 63 беа осудени на смрт. Другите беа осудени на долг рок во затвор. После овој настан, движењето JSM станува неактивно.

Воените ривалства кои се појавија во периодот на Студената војна (1945-1990) година, ги зголемија тензиите во Блискиот Исток во текот на 1960-тите години, така што Саудиска Арабија својата енергија ја насочи кон промоција и финансирање на исламските религиозни организации. Сето ова резултираше со развој на две насоки на исламот во земјата, таканареченото „будење“ наречено Ал-шахва ал-исламија-движење кое стана саудиски меинстрим и малубројно религиозно движење кое прокламираше буквално читање и толкување на верски текстови и отфрлање на современоста. Вториот пристап стана популарен кај сиромашните религиозни студенти во Медина кои го формираа радикалното движење JCM (JSM - al-Jama'a al-Salafiyya al-Muhtasiba), салафистички групи кои го практикуваа хизба-правецот на исламското учење, загрижени од религиозните и морални вредности на реформите на исламот во овој период. Во текот на мај 1981 година Саудиска Арабија претставува еден од лидерите во формирањето и водењето на политичко-економската алијанса – Совет за соработка на заливот (ССЗ), односно Gulf Cooperation Council (GCC). Советот за соработка на заливот го формираат следниве држави: Саудиска Арабија, Кувajt, Обединетите Арапски Емирати, Катар, Бахреин и Оман. Формиран е во саудискиот град Ријада (Riyadh). Покрај политичко-економската

соработка, овој совет ги зацврстува заедничките воено-политички цели и културниот идентитет на земјите од арапскиот свет.

Во 1991 г. за време на Првата заливска војна, Саудиска Арабија заедно со САД мобилизираат вкупно околу 800 000 војници за поддршка на Кувајт од ирачката инвазија. Во оваа војна Саудиска Арабија ангажира околу 200 000 војници. Воздушната стратегија на одбранбен штит „Desert shield“, која претставува и една офанзивна стратегија во оваа војна, дефинитивно има значајна улога во воздушната воена кампања во која големо учество имаат саудиските воени пилоти. Саудиска Арабија е дел од коалицијата за време на првата интервенција во сомалиската цивилна војна (1992-1995) во која покрај САД, Велика Британија, Германија, Франција и Италија, учество земаат уште над 10 други држави.

По опсежните воени операции коалицијата не успева да го фати

кои бројат над 10 држави. Воздушната интервенција се должи на поддршката која јеменскиот политички лидер Хади ја доби од Саудиска Арабија, наспроти јеменскиот политички лидер Хоутис кој е поддржан од Иран. Хоутис има поддршка од ИСИС и од Ансар ал-Шарија и други јеменски политичко-воени групи во Јемен. „Ансар ал-Шарија“ е обединувачка организација која се состои од повеќе милитантни исламистички организации од арапскиот свет. Досега се случиле повеќе воздушни напади во Јемен, вклучително и во големите градови Сана, Аден и Таиз, како и долж јеменско-саудиската граница. Во воените судири досега загинале околу 500 војници и исто толков број на цивили.

Саудиска Арабија е држава со највисоко ниво на воени трошоци и увоз на современо оружје на Блискиот Исток. Со ова таа има цел преку осовременување на воените сили и средства да ја зацврсти националната безбедност, а со тоа да придонесе кон поголема регионална

Арабија исто така е инволвирана и во други актуелни конфликти, како на пример спроведувањето на поддршка на бунтовничките сили во Сирија, воената асистенција и влијание во Лебанон и конфликтите со шиитските малцински групи во источниот дел на Саудиска Арабија.

Во текот на 2015 година за крал на Саудиска Арабија е назначен Салман бин Абдулазиз ал Сауд, а неговиот син Мохамед бин Салман ал Сауд во 2017 година бил назначен за врховен принц, втора највисока политичка позиција. Саудиска Арабија е апсолутистичка наследна монархија каде кралот владее со декрет и служи како премиер. Официјалното мото на саудискиот крал е „Чуварот на двете свети џамии“, која се однесува на две најсвети верски светилишта на исламот во Мека и Медина. Имајќи предвид дека природата на конфликтите на Блискиот Исток е мошне комплексна, можеме да констатираме дека истите не можеме

сомалискиот лидер Мухамед Фарах Аидид (Mohamed Farrah Aidid). Саудиска Арабија во периодот 1991-2003 година е дел од коалицијата во операциите на „безвоздушни зони“ насочени кон Ирак, во која заедно со коалицијата успеваат да уништат повеќе воздушни аеродроми, поморски бази итн. Коалицијата брои над 10 земји.

На самиот почеток на Арапската пролет кон крајот на 2010 година, Саудиска Арабија започнува воена интервенција во Бахреин, во коалиција со Кувајт, Обединетите Арапски Емирати и заливските заштитни сили. По кратка воена интервенција опозициските сили во Бахреин се совладани. Во коалициската војна за совладување на ИСИС, Саудиска Арабија учествува од 2014 година до сега. Покрај ИСИС, коалицијата се бори и со терористичките организации „Ал нусра фронт“ и „Кхорасан“. Коалицијата брои над 25 активни држави-учеснички. Во текот на 2015 година се случуваат воздушни напади во Јемен предводени од Саудиска Арабија и коалициските сили

безбедност и намалување на конфликтите и војните во Блискиот Исток. Од почетокот на 2015 година до сега, Саудиска Арабија е предводник на коалициските земји во воената интервенција против бунтовничките сили во Јемен. Воената интервенција вклучува воздушни напади, копнени воени операции и поморски блокади на Јемен. Наспроти брза победа и решение на овој конфликт, борбите продолжуваат а бунтовничките сили се обвинети за воени насилства во согласност со меѓународното воено и хуманитарно право. Телата и органите на ООН, како и невладините организации ја предупредија Саудиска Арабија за систематските и континуирани напади на цивилни цели во Јемен. Досега во конфликтот во Јемен има над 10.000 повредени и сегашната состојба овде нагвестува дека ќе биде полоша и од хуманитарна криза. Континуираните борби предизвикуваат сериозна блокада во снабдувањето со доволни количини на храна, гориво и медицински средства до загрозените области. Саудиска

да ги анализираме преку регионалните конфликти за превласт како Саудиска Арабија со Иран или Саудиска Арабија со Катар. Анализата станува уште покомплексна кога овде ќе се вклучат: Израел, Турција, Обединетите Арапски Емирати и САД. Анализата станува уште покомплексна ако овде се споменат и современите прокси-конфликти во Сирија или Јемен или, пак, директната конфронтација на Саудиска Арабија со нејзините сојузници.

Убиството на саудискиот новинар и колумнист Џамал Кашогина за време на посета на конзулатот на Саудиска Арабија во Истанбул, предизвика лавина од реакции во медиумите на Саудиска Арабија. После оваа случка Саудиска Арабија се насочи кон зголемување на притисокот врз Јемен за конечен завршеток на војната. Високи американски дипломати повикуваат Рајадах да се согласи на прекин на огнот и да партиципира во преговорите со ООН и со Пентагон.

д-р Андреј Илиев

